

8.10.2023

Idag valde jag att lyssna på Faunin Iltapäivä som spelades på ylen 1. Ett av dagens stycken tiltalade mig speciellt. Det var en dikt som tonsattes av Amy Woodforde-Finden 1902. "Kashmiri Song" eller "Pale hands I Loved" är en dikt av Laurence Hope. Författarinnan skrev under pseudonymen Violet Nicolson. Engelspråkiga Wikipedia ger mig dikten i två versioner. Jag får först bekanta mig med den ursprungliga dikten skriven av Laurence Hope. Jag får dessutom den omskrivna versionen av dikten, som blev lyriken för Amy Woodforde-Findens tonsättning. Dikten fanns i Laurence Hopes första diktsamling från år 1901 "The Garden of Karna", och den är också känd under namnet India's Love Lyrics. När Amy Woodforde-Finden följande år tonsatte diktsamlingen, blev Kashmiri Song den populäraste av diktsamlingens sånger. Den behöll sin popularitet ända till början av andra världskriget. Jag vill här försöka återge dikten på svenska. Jag vill beskriva skillnaden på de två versionerna av dikten. Därför presenterar jag här mina två svenskspråkiga versioner av Laurence Hopes dikt.

Diktversionen:

*O, bleka händer som jag älskade vid Shalimar,
Var finns du nu? Vem stavar nu ditt namn?
Vem leder du så långt på hänförd väg,
innan du lämnar dem med plågsamt avskedsord..
O bleka förlösare av min glädje och sorg,
som håller dörren öppen för himmel och plåga,
Hur rusa det heta blodet genom deras vener,
vid din beröring, tills du tagit dem farväl.
Bleka händer, med rosa toppar, likt lotusblad som flyter
i de kalla vatten där vi badade,
Jag hade hellre känt dig runt min hals,
pressande ut liv, än vinkande farväl.*

Den lyriska versionen:

*O, bleka händer, som jag älskade vid Shalimar,
Var finns du nu? Vem stavar nu ditt namn?
Vem leder du så långt på hänförd väg,
innan du lämnar dem med plågsamt avskedsord.
O, bleka händer, som jag älskade vid Shalimar,
Var är du nu? Var är du nu?
Bleka händer, med rosa toppar, likt lotusblad som flyter
i de kalla vatten där vi badade,
Jag hade hellre känt dig runt min hals,
pressande ut liv, än vinkande farväl!!!
O, bleka hände, som jag älskade vid Shalimar,
Var finns du nu? Var finns ditt namn?*

När jag nu jämför de två versionerna av dikterna, ser jag en liten men betydelsefull skillnad i de båda dikterna. Diktversionen avslutas med att den förälskade kvinnan, som längtar efter sin man,

inte vill ta avsked av sin käresta, som gett sig ut i kriget. I den lyriska versionen läggs tyngdpunkten inte på att fästmannen gett sig ut på slagfältet, utan hans käresta är bara väldigt långt borta, och hon vet inte var hon skall söka efter honom, när hon längtar efter honom.

Vem är då den kvinnliga tonsättare, som tonsatte Laurence Hopes dikt?

Amy Woodforde -Finden föddes 1860 som Amelia Rowe Ward i Chile. Hon var de amerikanska föräldrarna Alfred och Virginia Worthington Heath Wards yngsta dotter. Hennes far dog 1867, och efter det flyttade familjen till London. Modern Virginia fick brittiskt medborgarskap 1873. I England fick Amy möjlighet att studera komposition för Carl Sclosser och Amy Horrocks. Hennes första verk som publicerades under namnet Amy Ward fick inte särskilt varmt mottagande, trots att de var lovande. Vid 34 års ålder gifte sig Amy Ward med Brigad-kommendören Woodforde-Finden, som tjänade under andra afganska kriget och tredje kriget i Burma, i det Bengaliska avdelningen av Indiens medicinska tjänst. Paret Woodforde-Finden levde flera år i Indien, och under den här tiden skrev och publicerade Amy bl.a. de verk, som kom att bli hennes mest kända verk d.v.s. *The Lover in Damaskus*, och *Kashmiri Song*. Till en början publicerades *Kashmiri Song* privat, men tack vare verkets popularitet och inflytandet av hertigen av Hamilton, publicerades faktiskt stycket av Boosey & Co. Tack vare att de två sångerna *Kashmiri Song* och *The Lover in Damaskus* var så populära, kunde Amy Woodforde-Finden stå på god fot med musikförlaget Boosey & Co, och på det viset kunde hon vinna publikens hjärtan. Hennes sånger är kända för sin sentimentalitet, flytande romantik, och tonsättaren blandar dels känslsamhet, som bottnar i brittisk medelklass med pastisch från Asien. Åren efter succén med *Kashmiri Song* skrev hon verken *On Jhelum River*, *The pagoda of Flowers*, och *Stars of the Desert*.

https://en.wikipedia.org/wiki/Kashmiri_Song

https://en.wikipedia.org/wiki/Amy_Woodforde-Finden

https://en.wikipedia.org/wiki/Violet_Nicolson

10.10.2023

Dagens morgonkonsert på ylen 1. innehöll ett stycke av Georg Friedrich Telemann som väckte mitt intresse. Titeln *Hassutteleva Triton* förde mig till den grekiska mytologin, eftersom jag ville veta mera om den mytologiska gestalten Triton. Triton visade sig vara en mytologisk gestalt i den grekiska mytologin, som hade en människas överkropp och två framben med hästhovar, och resten av honom var en delfin. Triton var son till havsguden Poseidon och Afrodite. Han har två systrar som heter Rhode och Bentesikhyme. Tritons gyllene palats lär ha funnits i närheten av Tritonsjön, som finns i nutida Tunisien. Triton lär ha återfört olyckliga sjömän, som åkt på grund i virvelstormar, tillbaka ut på havet. Han nämns sällan i den grekiska mytologin. Däremot avbildas han ofta i konsten, blåsande i sitt snäckhorn, som också kallas Tritonhorn. Med hjälp av det kan Triton antingen blåsa upp eller lugna ner havet. Den gåckande Triton är en av 10 satser ur Telemanns *Vattenmusik*, som också har namnet *Hamburger Ebb und Flut*. Det är fråga om en *ouvertyrsvit* i C-dur. Telemann komponerade stycket 1723 för festligheterna kring Amiraliteten i Hamburg, som hade 100-års jubileum. Amiraliteten i Hamburg var från 1623-1811 den viktigaste hamnmyndigheten i Hamburg. Den hade inte bara militära uppgifter, utan den hade också dömande och administrativ makt. 1623 grundade man genom ett gemensamt råds och borgarbeslut Amiraliteten i Hamburg. Målet var att skydda handelsskepp från Hamburg, som skulle segla över atlanten, från pirater. Den allra första Amiraliteten bestod av en rådsman, några handelsmän, och en kaptän, som slog sig samman. Till en början finansierade man det hela genom att ta tull på varor,

som transporterades genom staden Hamburg. Till samma 100-års jubileum skrev Telemann också ett annat stycke, som fick namnet Hamburger Admiralitetsmusik. Telemann hade 1621 åkt till Hamburg för att tillträda tjänsten som kantor vid det sk. Johanneum. Det här är Hamburgs äldsta humanistiska gymnasium, som också kallas Gelehrteschule des Johanneums. Det grundades 1529 av Johannes Bugenhagen.

Hamburger Admiralitetsmusik är ett långt oratorium för solister, blandad kör och orkester, som Telemann tonsatte. Texten skrevs av Gymnasieprofessorn Michael Richey. Det framfördes tillsammans med Hamburger Ebb und Flut på kollegiets festliga bankett den 6.4.1723. Festen hölls i Das Baumhaus i Hamburg, som också kallades Das Niederbaumhaus. Det var ett tull, börs, konsert, och värdhus, som byggdes 1662. Das Baumhaus var nästan 200 år en symbolbild för hamnen i Hamburg. Huset revs 1857.

Jag vill avsluta dagens text med att nämna de tio satserna på Telemanns Hamburger Ebb und Flut. Den som vill lyssna på Telemanns Vattenmusik i sin helhet kan hitta verket på YouTube.

Satserna är Ouvertür, Die Schlafende Thetis, Die erwachende Thetis, Der verliebte Neptun, Spielende Najaden, der scherzende Tritonus, Der stürmende Aelus, der angenehme Saphir, Ebbe und Flut, och die lustigen Bootsleute.

https://de.wikipedia.org/wiki/Georg_Philipp_Telemann
[https://de.wikipedia.org/wiki/Triton_\(Mythologie\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Triton_(Mythologie))
https://de.wikipedia.org/wiki/Hamburger_Ebb%26%20und_Fluth
https://de.wikipedia.org/wiki/Hamburgische_Admiralit%C3%A4t
https://de.wikipedia.org/wiki/Gelehrteschule_des_Johanneums
[https://de.wikipedia.org/wiki/Baumhaus_\(Hamburg\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Baumhaus_(Hamburg))
<https://www.youtube.com/watch?v=47A1sCAWf-4>
https://www.youtube.com/watch?v=om_ETpQOXUM

19.10.2023

Idag spelade Ylen 1. i sin morgonkonsert satsen Elegi ur Hugo Alfvéns orkestersvit Gustav II Adolf. Det här inspirerade mig att leta fram hela verket på YouTube, och plocka fram bakgrundkunskap om stycket.

Hugo Emil Alfvén föddes den 1.5.1872 i Stockholm, och han dog den 8.5.1960 i Falun. Han räknas som en av Sveriges största nationalromantiska tonsättare. Hugo Alfvén var speciellt skicklig när det gällde kontrpunkt och instrumentation. Han har skrivit över 200 verk. Till största delen är det fråga om orkesterverk, och verk för manskör och blandad kör. Alfvén skrev också körarrangemang av svenska folkvisor såsom Uti vår hage, många sånger, några verk för piano, och en violinsonat.

De flesta av Hugo Alfvéns verk är från slutet av 1890-talet till början av 1920-talet. Symfonierna 1-4, och orkesterstyckena Midsommarvaka och En skärgårdssågen är från den här perioden. Han skrev också en storslagen folkloristisk balettpantomim -bergakungen, som blev färdig 1923. Hugo Alfvén skrev musik nästan hela livet ut, men på äldre dagar försörjde han sig bl.a. genom att komponera teater och filmmusik, och genom att skriva musik för särskilda festliga tillfällen, såsom kantater för olika organisationers jubileer.

Orkestersviten Gustav II Adolf är från år 1938. Den har opusnumret 49, och den består av 7 satser.

1. Intermezzo

2. I kejsar Ferdinans slottskapell

3. Sarabanda

4. Bourré

5. Menuett

6. Elegi

7. Breitenfeld

För att få inärmare information om de 7 satserna i Hugo Alfvéns orkestersvit, sökte jag fram en skivinspelning gjord av Sveriges radios symfoniorkester med Stig Westerberg som dirigent. I informationsboken som följde med skivan beskrivs tillkomsten av orkestersviten utgående från Hugo Alfvéns memoarer. Hugo Alfvén lär ha fått en skrivelse av operachefen John Forsell den 1.7.1932, var han får veta, att Kungliga Tatern tänker ge en festföreställning, för att fira Gustav II Adolfs 300-års jubileum den 6.11. Ett stort historiskt skådspel skrivet av Ludvig Nordström hade blivit färdigt, och nu tillfrågades Hugo Alfvén om han ville skriva musiken till skådespelet. Hugo Alfvén tackade ja till erbjudandet, men fick inte mycket inspiration av Ludvig Nordströms manuskript. Därför valde han att utgå från Grimbergs *Svenska folkets underbara öden*. På det viset tyckte Alfvén, att han hittade tidsatmosfär och levande människor.

I den inledande satsen skildras Gustav II Adolf, som står vid ett av fönstren vid Stockholms slott och drömmer om krig, ära, makt, glans, och seger för sin tro, för vilken han är beredd att offra sitt liv. Musiken bygger på psalmen *Vår Gud är oss en väldig borg*. Andra satsen Intermezzo är ett vildsint fugato, som leder till ett stormigt möte mellan Wallenstein och de tyska rådsherrarna. Tredje satsen skildrar sedan en mässa i Kejsar Ferdinands kapell. Alfvén frammanar nu med liturgisk sång och orgelpedal silvergrå rökelse. Prästens mässande ställs mot ett klingande responsorium. Här använder sig tonsättaren av Celesta och violiner. I mellanpartiet han cellon en viktig roll. Följande satser kallade Hugo Alfvén ”den lilla barocksviten”. Satsen Sarabanda skildrar ett mindre angenämt samtal mellan Gustav II Adolf och hans hustru, drottning Eleonora. I satsen Bourrée skildrar Hugo Alfvén tre muntra knektar med hjälp av fagotter. Knektarna dricker öl på ett värdshus. Sedan avslutas triptyken med en sirlig menuett.

Satsen Elegi är ett av Hugo Alfvéns mest spelade och omtyckta stycken. Här beskriver dramat mötet mellan Gustav II Adolf och en nunna, som påminner om hans ungdoms förälskelse Ebba Brahe, och tidpunkten för händelsen är natten före slaget vid Lützen. Satsen skall alltså förebåda kungens död.

Sista satsen Breitenfeld är en storslagen och målande skildring av slaget vid Breitenfeld. Den inleds av psalmen *Förfäras ej du lilla hop*, som Gustav II Adolf lät sina soldater sjunga före varje slag. Sedan följer larmande hopar, galopperande hästar, och dundrande kanoner. Hugo Alfvén dirigerade själv Kungliga Hovkapellet vid uruppförandet den 6.11.1932.

20.10.2023

Idag valde jag att lyssna på klassinen kattaus på ylen 1. Då fäste jag mig vid en tysk renässanssättare som heter Sebastian Knüpfer. I konserten fanns ett stycke av honom med titeln Super Flumina Babylonis (Baabelin virtain vierillä). Jag ville veta mera om både tonsättaren, och den bibliska text som verket grundar sig på.

Sebastian Knüpfer döptes den 6.9.1633 i Asch, och han dog den 10.10.1676 i Leipzig. Hans far var kantor och organist i staden Asch. Han fick sin första utbildning av sin egen far, och studerade sedan vid gymnasiet i Regensburg. Senare reste han till Leipzig, var han studerade filosofi. Hät kunde han 1657, tack vare understöd av denrättslärde Johann Philippis, överta tjänsten som kantor vid Tomasskolan. Knüpfer samlade kring sig en hel rad med ansedda musiker. Han kände bl.a. Nikolaikantorn Elias Nathusius, Thomasorganisterna Gerhard Presensin och Jakob Weckman, och läkaren Johann Caspar Horn. Leipzig var på den tiden ett betydande musikcentrum, som lockade dem till sig. Förutom att Sebastian Knüpfer var en skicklig musiker, hade han också ett ansett rykte som filosof. Han gifte sig 1658 med Maria Sabina Hagen, och fick tre söner och två döttrar med henne.

De flesta av Sebastian Knüpfers verk har aldrig publicerats. Han skrev motetter, andliga konserter, kantater och mässor. Han tonsatte verk för kejsar Leopolds kröning 1658, och för freden i Aachen 1668. En samling madrigaler och kanzonetter trycktes 1663.

Konsertens madrigal Super Flumina Babylonis (på tyska An Wasserflüssen Babylon) grundar sig på psaltarpsalmen 137. Den översattes 1854 av Johan Ludvig Runeberg, och fick titeln Vid älvarna i Babylon.

I den svenska bibelversionen från 1917 låter psalmtexten så här:

Vid babels floder

Vid Babels floder, när vi tänkte på Sion

I pilträden som där voro hängde vi upp våra harpor.

Ty de som höllo oss fångna bådo oss där att sjunga, och våra plågare bådo oss vara glada:

"Sjungen för oss en av Sions sånger"

Huru skulle vi kunna sjunga HERRENS sång i främmande land?

Nej, om jag förgäter dig Jerusalem, så förgäte min högra hand sin tjänst,

Min tunga låde vid min gom, om jag upphör att tänka på dig, om jag inte låter Jerusalem vara min allra största glädje.

Tänk HERRE, på Jerusalems dag, och straffa Edoms barn, dem som ropade: "Riven ned, riven ned det ända till grunden, "

Dotter Babel, du ödeläggelsens stad, säll är den som får vedergälla allt som du gjort oss.

Säll är den som får gripa dina spädbarn och krossa dem mot klippan.

Här handlar det alltså om den babyloniska fångenskapen.

Jerusalem förstördes år 587 f.Kr, och man beräknar den Babyloniska fångenskapen eller den babyloniska exilen från den här händelsen till perserkungen Kyros den stores löfte om att de till Babylon förförda judarna kunde återvända till Jerusalem, och landet Juda. Det här skildras både i den judiska skriften Tanakh, och i Gamla testamentet i den kristna bibeln. Gamla testamentets text berättar om deportationen av den judiska befolkningen i Juda rike, och om den 70-åriga exilen i Babylon, som profeterna hade förutspått. Bibeln beskriver sedan också deras återvändande från Babylon.

https://sv.wikisource.org/wiki/Bibeln_1917/Psaltaren#137

https://sv.wikipedia.org/wiki/Vid_%C3%A4lvarna_i_Babylon

https://de.wikipedia.org/wiki/Sebastian_Kn%C3%BCpfer

https://sv.wikipedia.org/wiki/Babyloniska_f%C3%A5ngenskapen

